

ALENKA SPACAL

razstava ilustracij

ČASOPISNA KULTURA

VETRINJSKI DVOR, Maribor,

2.–28. december 2022

Vabimo vas na **otvoritev razstave**, ki bo v petek, 2. decembra 2022,
ob 19. uri.

ALENKA SPACAL

razstava ilustracij

ČASOPISNA KULTURA

Pravljična bitja, ki nastopajo v slikanici *Plastelinčica in časopis*, so Plastelinkovi. Kot pove že ime, jih je Alenka Spacal oblikovala iz plastelina, da so ji pri ustvarjanju ilustracij služili kot modeli. Ob pripovedovanjih jih pokaže tudi otrokom, saj srečanje v živo zanje predstavlja prav posebno doživetje; otroci si jih lahko ogledujejo, se povežejo z njimi in morda v svoji domišljiji že snujejo njihove nove prigode in zgodbe. Čeprav Plastelinkove lahko srečamo kjer koli, obstaja večja verjetnost, da jih bomo prej opazili v naravi in hramih kulture. Kot vidimo na ilustraciji, so njihova domovanja med skalami in kamni, med katerimi so na "poenoteni" barvni podlagi zelo lepo vidni zaradi svojih intenzivnih in mavričnih barv. Radi se zadržujejo ob potokih in rekah, opazili pa jih bomo tudi v zraku in na nebu, saj so jim v veselje poleti z letali. Še posebej pa uživajo, ko se odpravijo v galerijo, knjižnico, knjigarno, na koncert in v gledališče. Mama Plastelema ima namreč že od nekdaj najraje tisto stran v časopisu, na kateri z velikimi tiskanimi črkami piše: KULTURA. Plastelinčica to ve, jo opazuje, posluša in sprašuje: "Kaj je to kultura? Ali to pomeni, koliko je ura?"

Metafora ure je metafora časa in besedna igra ure in kulture. Kultura pa je, kot je napisal J. A. Livraga Rizzi, privilegirano sredstvo, s pomočjo katerega se lahko zgradi sistem hierarhije vrednot, ki omogočajo razlikovanje pomembnega od nepomembnega, primarnega od sekundarnega. Kultura osvobaja človeka stereotipnosti in bogati njegov sistem referenc. Kultura je domena, v kateri se odvija kreativna in duhovna aktivnost človeka, ki omogoča paralelno prebujenje njegovih notranjih potencialov in razumevanje številnih zapletenih vidikov realnosti. Kultura je predvsem način, kako se zajema ter živi življenje in je lahko realna oblika preživetja za človeka jutrišnjega dne.

Alenka Spacal pove iz svojih pripovedovalskih izkušenj, da je za majhnega otroka najučinkovitejše enostavno in preprosto besedilo. Najprej ga napiše, se ga nauči, si ga pripoveduje, ga korigira in ilustrira ter po potrebi tudi spreminja. Med zgodbo in ilustriranjem se namreč ves čas dogaja interakcija. Za razliko od minimalistične zgodbe je ilustratorica v likovnem jeziku besedilu kontrastna. Filigransko natančna in precizna je pri izpostavljanju in likovnem opisovanju motiva. Časopis, ki se v ilustracijah pogosto pojavi, je Alenka Spacal oblikovala in ročno napisala sama ter ob tem seveda upoštevala tudi kompozicijske konveksnosti in konkavnosti njegovih površin, kot tudi temu

primerne deformacije črk. Ilustracija, na kateri sta Plastelinčica in njena prijateljica iz časopisa oblikovali maski, je bila za slikarko zagotovo izziv ter ena izmed tehnično in likovno zahtevnejših upodobitev, ki je zahtevala tudi veliko mero potrpežljivosti, vztrajnosti, pa tudi časa.

V tehniki akvarela, v katerem je sicer narejena večina ilustracij in ponekod tudi akrila, je Alenka Spacal z najtanjšim čopičem ročno napisala črke in članke v časopisu ter jih kompozicijsko prilagodila glede na njegovo zapognjenost in pomečkanost. Z minuciozno potezo ter fineso barvnih kombinacij in odtenkov so naslikana krila žuželk, pa tudi ur, ki so na gledališki predstavi poskušale poleteti. Kolorit je namreč slikarki zelo pomemben, zato se mu vedno skrbno posveti. Elementi forme mozaika, ki so v prejšnjih avtorskih slikanicah predstavljali del njenega prepoznavnega sloga, so v tej slikanici nakazani na površinah tal ter v vsej svoji slikovitosti uporabljeni tudi pri svečanem videzu kril žuželk, ki kot glasbenice in glasbeniki nastopajo na koncertu.

V avtorskih slikanicah, v pravljicah in zgodbah Alenke Spacal se med seboj prepletajo poučni, pravljичni, kulturni, likovni, literarni, psihološki, sociološki, feministični, filozofski in umetniški elementi. A pripovedovanje zgodbe v živo daje slikanicam ter dogodkom prav poseben in svojevrsten čar. In Alenka Spacal je izvrstna tudi v tem. Njen nastop je prepričljiv, slikovit, duhovit, navdihujoč in je vedno doživetje za vse, za otroke in tudi za nas, odrasle.

Nuša Podgornik

Žoga iz slikanice *Plastelinčica in časopis*, akvarel in akril, 27 cm x 52 cm, 2022

V sklopu festivala Vilinsko mesto bo Alenka Spacal **9. decembra, ob 17. uri** pripovedovala otrokom iz slikanice **PLASTELINČICA IN ČASOPIS**.

Alenka Spacal je bila rojena leta 1975 v Ljubljani. Je pisateljica, ilustratorka in pravljíčarka. Diplomirala in magistrirala je iz filozofije ter doktorirala iz sociologije na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani. Kot samozaposlena v kulturi deluje pod okriljem Bajalke, zavoda za založništvo in umetnost pripovedovanja, Maribor. Ustvarila je pet avtorskih slikanic: *Plastelinčica in časopis* (2022), *Fižolčica beži pred fižolovo juho* (2019), *Modre ptičje misli* (2018), *Kako ti je ime?* (2018) in *Mavrična maškarada* (2013). Avtorica svoje pravljice pripoveduje otrokom ob ilustracijah. Razstavlja na samostojnih in skupinskih razstavah ilustracij doma ter v tujini. Živi in ustvarja v Mariboru, kjer ji je MOM dodelila umetniški atelje. Več na spletni strani: www.bajalka.si.

Plastelinkovi iz slikanice *Plastelinčica in časopis*, akvarel in akril, 27 cm x 52 cm, 2021

Razstava ilustracij *Časopisna kultura*, ki jo je podprla Mestna občina Maribor, je del spremljevalnega programa festivala Vilinsko mesto. Nastala je v sodelovanju Bajalke, Zavoda MARS in Narodnega doma v Mariboru.

MESTNA OBČINA MARIBOR